

האם אנו נשפטים גם ביום השני של ר"ה?

החביבות ורחמי האב.
'ואם כעבדים' - בדין השני שנידונים לפי התועלת של העבד לממלכה, עינינו לך תלויות שתחוננו, ותעניק לנו תפקיד שנרבה בו זכויות - ותוציא כאור משפטנו!

הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל כותב שחייבים לומר שמדרגת היום השני גבוהה מהיום הראשון - משום שעברנו את היום הראשון, ועתה אנו מתעלים ומתרוממים אל המדרגה הבאה.

כמו בכל נושא ביהדות, הבנוי כסולם של עליה - בבחינת "מעלן בקודש ואין מורידין" [ברכות כח.].

עיקר העבודת היום היא ההתחדשות - ועבודה זו צריכה להיעשות בשני המישורים - הן בידעת והשגת השכל, והן במעשים בפועל. ביום הראשון השכל נפתח, אדם מתלהב, הוא מכיר שיש בורא לעולם, ורואה דברים שמעולם לא חשב עליהם.

ואילו ביום השני מתחילה סוגיא אחרת - של ושייכות רגשית "חביבות" להרגיש את השייכות האמתית, את ההתרגשות, את האהבה אשר עליה נאמר: "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה" (שה"ש ח, ז).

רבינא הוה יתיב קמיה דרב (אסי) בשני ימים טובים של ראש השנה, חזייה דהוה עציב, אמר ליה אמאי עציב מר? א"ל דלא אותיבי עירובי תבשילין, אמר ליה ולותיב מר האידנא, מי לא אמר רבא מניח אדם עירובי תבשילין מיו"ט לחבירו, ומתנה? אמר ליה אימר דאמר רבא בשני ימים טובים של גלויות, בשני ימים טובים של ראש השנה מי אמר? [ו].

יש להבין איך ביום השני אומרים 'היום יעמיד במשפט' - הרי היום הזה נקבע רק בגלל מנהג אבותינו בידינו, כבבזמן שהיו מקדשים את החודש עפ"י הראיה?

אומר **הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצוק"ל** בשם הזוהר שבאמת בשני הימים יש שני סוגים שונים של דינים.

ביום הראשון יש 'דינא קשיא' - שדנים כל אחד בדקדוק לפי מעשיו.

וביום השני יש 'דינא רפיא' - שמתחשבים גם בתועלת שכל אחד מביא לכלל ולצדיקים, גם אם הוא לא ראוי מצד עצמו.

הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א מבאר את מה שאנו מבקשים 'אם כבנים' - שבדין הראשון ה' ירחם עלינו מכח

איך אפשר להתיר ביצה שנולדה ביו"ט?

באיסור - תאכלהו בהיתר, מפני הסכנה להשאיר את הביצה הקלופה שיעבור עליה הלילה.

וכבר כתב המרדכי [פסחים תקעג] בשם רבינו תם שכשהמאכל יתקלקל אינו קרוי שיש לו מתירין ואותה ביצה בטלה אפוא ברוב.

אכן **הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל** דן בביצה שספק נולדה ביום טוב, ונתקלפה, שאי אפשר להשהותה למחר משום רוח רעה - שהתרנו משום ש'אין לה מתירין'.

אולי די בכך שנכניס אותה לתוך תבשיל - וכך לא יהיה בה סכנת רוח רעה?

אלא שאם נאסור אותה - יהיה בה גם איסור משום טלטול מוקצה, ולכן חייבים להתיר אותה.

הא נמי תנינא ביצה שנולדה ביו"ט ב"ש אומרים תאכל וב"ה אומרים לא תאכל. [ו].

הנה אנו פוסקים כב"ה שביצה שנולדה ביו"ט אסורה.

פעם הגיע אל **מרן המהרי"ל דיסקין זצוק"ל** שאלה על ביצה שנולדה ביו"ט ונתערבה עם ביצים אחרות, ובשלו את הביצים וקלפו אותם.

והמהרי"ל הורה להיתר!

והסביר שאמנם אנו אוסרים ביצה שנולדה ביו"ט אפילו אם היא התערבה באלף ביצים - אבל האיסור הוא בגלל שזה 'דבר שיש לו מתירין' - שהרי אפשר לאוכלם אחרי יום טוב.

אבל כאן שהביצים כבר קלופות - לא שייך הטענה שעד שתאכלנו

מדוע הגר"ח מוואלז'ין דרש עבור בנו מטבעות זהב?

יונחנו מה' אי אפשר לשום אדם בעולם להגיע, לכן צריך לנסות להגיע אל מעשי אבותינו - ענוות אברהם אבינו - 'ואנכי עפר ואפר'.

ומצאנו בחולין [פח]: שזהב גם נקרא עפר, שניתן לקיים בו מצוות כיסוי הדם, שנאמר באיוב [כח-ו] 'ועפרות זהב לוי', אם כן נאה לו לתת לי זהב.

וההסבר הוא - שדרך הענווה היא להבין שאינו שווה יותר מצד עצמו, אבל זה לא סותר לידיעה שאנשי העולם מחשיבים אותו.

אם כן התשלום עבור אדם שהעולם מחשיבים אותו הוא גם בדבר שלא שווה מצד עצמו, אלא בגלל הסכמת העולם להחשיב אותו.

דא"ר זירא אמר רב השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה שנאמר {ויקרא יז-ג} ושפך את דמו וכסהו בעפר עפר לא נאמר אלא בעפר מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה. [ז].

מסופר ששדכן אחד בא להציע **להגאון רבי חיים מוואלז'ין זצוק"ל** שידוך נכבד לבנו, והגר"ח התנה את השידוך - בתשלום הוגן של ת"ק זהובים.

הוא התפלא, אמנם הגר"ח מפורסם בעולם כגאון וצדיק וחסיד - אבל היכן הענווה?

הגר"ח הבין את פליאתו, והסביר: הנה לענווה של מרע"ה של